

мотивації студентів до навчання; інтенсифікації процесу навчання; розвитку особистості студента; розвитку навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом; підвищенню ефективності навчання за рахунок його індивідуалізації.

Висновок. Нові ІКТ навчання дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість сприйняття, розуміння та глибину засвоєння величезних масивів знань. У процесі навчання важлива не інформаційна технологія як така, а те, наскільки її використання реалізує досягнення освітніх цілей. Власне кажучи, нині освіта стоїть перед важливим завданням: навчитися правильно, оптимально й нешкідливо застосовувати комп'ютер. Застосування сучасних інформаційних технологій у навчанні – одна з найважливіших і найбільш стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу. У вітчизняних навчальних закладах в останні роки комп'ютерна техніка й інші засоби ІКТ стали все частіше використовуватися при вивченні більшості навчальних дисциплін. Інформатизація істотно вплинула на процес придбання знань.

Використання розроблених ІКТ при вивченні дисципліни профілю «Швейна справа» в Рівненському державному гуманітарному університеті при підготовці майбутніх вчителів технологій дає змогу підвищити ефективність навчання, про що свідчать результати модульних контрольних робіт, заліків та екзаменів.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у розробці системи методичного забезпечення самостійної роботи студентів з профілю «Швейна справа» з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глухенька Л.М. Особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій навчання на уроках хімії / Л.М. Глухенька // Проблеми сучасної педагогічної освіти. – 2013. – № 39. – С.110-115.
2. Горбунова Л.И. Использование информационных технологий в процессе обучения [Текст] / Л.И. Горбунова, Е.А. Субботина // Молодой ученый. – 2013. – №4. – С. 544-547.
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти // Трудова підготовка в сучасній школі. – 2012. – № 2. – С. 2-9.
4. Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании: учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. завед. / И.Г. Захарова. – М.: Академия, 2003. – 192 с.
5. Яменко О.П. Информационно-коммуникационные технологии в среде дистанционного образования [Электронный ресурс] // Современные проблемы науки и образования. – 2013. – № 4. – Режим доступа: www.science-education.ru/110-9791. – Назва з екрану.

В.А. СИПАЙЛО. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ ТЕХНОЛОГИЙ (на примере профиля «Швейное дело»)

Резюме. В статье обоснована целесообразность и возможность использования информационно-коммуникационных технологий в процессе подготовки учителей технологий (на примере профиля «швейное дело») и показана методика их использования на занятиях.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, компьютерная презентация, видеофильмы, методические условия.

V.O. SIPAYLO. USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE PREPARATION OF TEACHERS OF TECHNOLOGY (for example, "Sewing" profile)

The summary. The article substantiates the desirability and feasibility of the use of information and communication technologies in the training of teachers of technology (for example, the profile of "sewing") and the technique of their use in the classroom.

Key words: information and communication technology, computer presentations, videos, methodical conditions/

Рекомендовано до друку.
Канд. пед. наук, проф. М.С. Янцур.

Одержано редакцією 25.05.2016 р.

УДК: 373. 2. 016: 7

Л.А. ЯНЦУР

РОЗВИТОК ХУДОЖНІХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З РІЗНИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ СПІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Резюме. У статті розкриваються особливості розвитку художніх видів діяльності дітей з різними освітніми потребами в умовах спільного навчання в дошкільному навчальному закладі.

Ключові слова: художні види діяльності, діти з різними освітніми потребами, спільне навчання в дошкільному навчальному закладі.

Постановка проблеми. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року передбачає необхідність кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості та конкурентоспроможності

© Л.А. Янцур, 2016

освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, прискорення інтеграції України в міжнародний освітній простір [3]. Визнання нашої державою Конвенції ООН щодо прав дитини підвищило увагу суспільства до проблем дітей з різними освітніми можливостями, створення сприятливих умов для їх реабілітації та включення в систему сучасних суспільних відносин. У зв'язку із збільшенням кількості таких дітей все частіше в останні роки розглядається проблема інтеграції цих дітей у загальноосвітній простір, зокрема в дошкільний навчальний заклад, де закладаються основи формування життєздатної, свідомої, творчої людини, підґрунтя оптимістичного світобачення, базис особистісної культури. І ми, педагоги, повинні закласти фундамент такої соціалізованої, компетентної особистості. Особливо важливе місце в цьому процесі слід відвести художнім видам діяльності, адже вони відіграють надзвичайно важливу роль у всебічному розвитку дитини. Як організувати їх розвиток у дітей з різними освітніми потребами в умовах спільного навчання? Це питання потребує свого вивчення.

Аналіз досліджень і публікацій. Актуальність досліджуваної проблеми на сьогодні беззаперечна, що відображається у багатьох державних програмах і документах. Це Закони України «Про освіту», «Про охорону дитинства», Національна програма «Діти України», в яких знайшли розкриття проблеми демократизації та гуманізації всіх сторін життя сучасного суспільства і системи освіти. Актуальність та необхідність освітньої інтеграції й інклюзії дітей з особливими освітніми потребами в системі суспільних відносин підкреслюється в роботах А. Колупасової, М. Малофєєва, Н. Назарової, С. Шевченко, Н. Шматко, М. Чайковського та ін. В умовах спільного навчання важливою є проблема взаємин дітей з різними освітніми можливостями. Це питання розкривається в роботі О.І. Падалки [4]. Характеристика й аналіз видів художньої діяльності дітей дошкільного віку, їх роль у всебічному розвитку, розвитку творчих здібностей представлена в ряді психолого-педагогічних досліджень (Б. Теплов, Є. Ігнат'єв, В. Кириєнко, Є. Фльоріна, Н. Сакуліна, Т. Казакова, Т. Комарова, Н. Халезова, І. Гусарова, З. Богатєєва, В. Інжестойкова, Г. Сухорукова, О. Дронова, Л. Янцур та ін.). Зроблена спроба розкрити зміст розвитку пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку загального розвитку та з особливими потребами у процесі рукотворчої праці (Г. Лопачук) [2]. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що найефективнішим періодом для спільного навчання та розвитку є дошкільний вік, оскільки існує унікальна можливість подолати наслідки порушень психофізичного розвитку. Крім того, на думку багатьох вчених, включення вихованців у загальноосвітнє середовище в дошкільному віці сприяє вихованню покоління зі справжнім гуманним ставленням до інших людей, у тому числі й з особливими потребами. Залучення дитини до різних видів художньої діяльності буде сприяти як фізичному, так і емоційно-ціннісному та художньо-естетичному розвитку.

Мета статті – розкрити зміст та особливості розвитку художніх видів діяльності дітей з різними освітніми потребами в умовах спільного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. В дошкільному навчальному закладі художня діяльність представлена такими видами як малювання, ліплення, аплікація, конструювання з будівельного матеріалу та конструкторів, паперу і картону, природного й викидного матеріалів. Кожен із них має свої можливості у відображенні дитиною вражень про навколишній світ. Тому загальні завдання, які стоять перед художньою діяльністю, конкретизуються залежно від особливостей кожного виду, своєрідності матеріалу та прийомів роботи з ним. Художня діяльність має допомогти дитині увійти в соціум і бути успішною в ньому. Вона ґрунтується на таких провідних положеннях:

- діяльність зорганізується як поліхудожня на основі взаємодії та синтезу мистецтв для забезпечення ціннісного світосприйняття і самовираження;
- діяльність є засобом розвитку всіх сфер особистості дитини;
- діяльність розглядається в сукупності всіх її структурних компонентів: мотиваційних, операційних, творчих і контрольно-оцінювальних;
- розвиток художньої діяльності зумовлений ознайомленням дітей із кращими зразками національного і світового образотворчого мистецтва, творчістю митців;
- педагог є організатором і супроводжувачем діяльності дитини в ній, виступає як співучасник творчого процесу, надихає дітей на творчість, навчає дітей робити свій вибір і відповідати за нього;
- індивідуальний підхід в образотворчості полягає у визнанні за дитиною права на вибір способу пізнання світу (логічно-мисленневий, художньо-естетичний), зображення його таким, яким вона його бачить і відчуває, у врахуванні індивідуальних особливостей характеру, темпераменту, психічних процесів, здібностей і можливостей.

Художня діяльність виступає як чинник та середовище розвитку особистості дитини, як середовище, певним чином організоване, усередині якого відбувається діалогове спілкування педагога – з дитиною, дитини – зі світом, красою, мистецтвом, власним «Я» та власноруч створеним зображенням, продуктом. Художня діяльність є унікальним середовищем для виховання дитини, але за умови, що вихователь спілкується з нею на рівних, а не нав'язує дитині власне бачення та смаки. [6]

Діти з особливими потребами, які потрапляють до дошкільного навчального закладу, мають відхилення від нормального фізичного чи психічного розвитку, зумовлені вродженими чи набутими вадами. Залежно від типу порушень в Україні, згідно критеріїв Міністерства освіти і науки, виокремлюють такі категорії дітей: з порушенням слуху (глухі, оглухлі, зі зниженим слухом); з порушенням зору (сліпі, осліплі, зі зниженим зором); з порушенням інтелекту (розумово відсталі, із затримкою психічного розвитку); з мовленнєвими порушеннями; порушеннями опорно-рухового апарату; зі складною структурою порушень (розумово відсталі й сліпі чи глухі; сліпоглухонімі та ін.); з емоційно-вольовими порушеннями та дітей з аутизмом. Навчання й виховання дітей з

різними освітніми можливостями здійснюється з урахуванням особливостей їхнього розвитку, використанням специфічних заходів та організаційних форм навчальної роботи, залежно від характеру розладу [1]. Так діти з порушенням зору мають менші можливості займатися малюванням. Цим дітям слід більше уваги приділити заняттям ліплення, конструювання, де задіяний в основному тактильний апарат. Діти з порушенням слуху можуть займатися різними видами художньої діяльності, проте в навчанні цих дітей будуть переважати наочні і практичні методи. Для дітей з мовленнєвими порушеннями практично немає обмежень занять різними видами художньої діяльності. Вони можуть займатися нарівні з усіма дітьми. Дітей з емоційно-вольовими порушеннями та аутизмом можна залучати до різних видів художньої діяльності, проте при цьому слід враховувати їхні інтереси, нахили і можливості. З дітьми з порушенням опорно-рухового апарату можна використовувати нетрадиційні техніки малювання (кляксографія, відбиток долоні, кулачка, ступні, грудки паперу, декількох пальців, штампування, прийом ниткографії, монотипії та ін.). Діти особливо чутливі до несприятливим умов впливу. Причина полягає у незавершеності розвитку центральної нервової системи та опорно-рухового апарату.

Всі діти, незалежно від їхнього загального розвитку до активної діяльності, завжди виявляють бажання щось виконувати. І саме різні види художньої діяльності задовольняють цю потребу дитини. Велике значення має виникнення потреби у самій діяльності – дитина не хоче діяти з примусу або коли їй не цікаво. Тут активним чинником вважається інтерес. Спостереження показують, що залучення дітей з різними освітніми можливостями до роботи разом з ровесниками допомагає їм відчуті і зрозуміти необхідність виконувати загальноприйняті норми та правила взаємодії, формує вміння підпорядковувати свої особисті цілі й наміри груповим заради успіху загальної справи. Правильно організована спільна діяльність дітей сприяє тому, що вони поступово навчаються поважати товаришів, розуміти їх бажання та інтереси, вболівати не лише за свою частку праці, а й за роботу своїх товаришів та її кінцевий результат. Під час виконання колективних або групових завдань у дитини часто виникає потреба поділитися з товаришами власним задумом, досвідом, умінням. Спільне переживання радощів успіху або смутку з приводу тимчасових невдач зближує дітей, згуртовує їх навколо єдиної мети. Проте було б неправильно вважати, – зауважує Т.І. Поніманська, – що залучення дітей до спільної діяльності саме по собі забезпечує виникнення позитивних взаємин між ними, формування у них колективістських почуттів [5].

Щоб забезпечити повноцінний розвиток кожної дитини з різними освітніми можливостями, аби вона відчувала себе повноцінним учасником соціального життя, – як зазначають більшість сучасних педагогів, – необхідна організація їх навчання і виховання в інтегрованих умовах, тобто в умовах спільного навчання із звичайними дітьми. При цьому неабияке значення має засвоєння дітьми правил взаємодії з ровесниками, вправлення у позитивних формах спілкування з товаришами і турботливому ставленні до них. Організуючи спільну художню діяльність слід пам'ятати про різні типи взаємин, які виникають між учасниками. Це:

1) взаємини дружньої взаємодопомоги, для яких характерне справжнє співробітництво, бажання допомогти товаришеві, якщо в цьому є потреба;

2) взаємини партнерства, які характеризуються формальним співробітництвом, що ґрунтується на розподілі праці та дотриманні законів рівності для досягнення спільної мети;

3) взаємини співіснування, сусідства, для яких характерне вболівання кожного учасника за успіх власної частини роботи при відсутності будь-якої турботи про спільний успіх. [4].

Ефективне взаємонавчання виникає лише тоді, коли між дітьми налагоджуються доброзичливі стосунки. Тому вихователь має враховувати взаємини, що вже склалися між дітьми і поєднувати їх бажання. При цьому важливо, щоб дитина, яка допомагає, знала, в чому вона має допомогти дитині з особливими потребами, а та, в свою чергу, була готова прийняти цю допомогу.

Ми вважаємо, що методика проведення занять з художньої діяльності в групі, де є діти з особливими потребами, повинна бути спрямована, перш за все, на врахування можливостей кожної дитини і формування інтересу до певного виду діяльності. Для цього слід систематизувати зображувальні завдання таким чином, щоб визначити спільні теми для дітей з різними можливостями, а також намітити індивідуальні завдання для окремих дітей. При цьому ефективним, особливо на початковому етапі, може бути метод співтворчості. Заняття з використанням цього методу будуть сприяти залученню дітей, які потребують допомоги, до художньої діяльності з допомогою вихователя чи інших дітей, що дасть можливість створити доброзичливу атмосферу. Дітей з особливими освітніми потребами слід залучати до різних видів художньої діяльності, сформувавши при цьому у дітей групи ставлення до неї як до рівної ї, водночас, як до людини, якій іноді необхідна допомога й підтримка. Виконання ними спільної роботи буде сприяти формуванню бажання діяти, пізнавати і радіти успіху виконаної роботи. Діти мають можливість обіграти вироби, подарувати їх рідним і т. п., що створює позитивний емоційний настрій, зростає інтерес до художньої продуктивної діяльності.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, художня діяльність є важливим засобом входження дитини з особливими освітніми потребами в соціум, а за умови спільного навчання в дошкільному навчальному закладі сприяє можливості стати успішною в ньому. Велике значення при цьому має налагодження позитивних взаємин між дітьми з різними освітніми можливостями, взаємонавчання і співтворчість в різних видах спільної художньої діяльності.

Потребує подальшого вивчення зміст різних видів художньої діяльності для дітей, які мають відхилення від нормального фізичного і психічного розвитку, диференціація завдань та методів роботи залежно від можливостей кожної дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колупаєва А.А. Здійснення процесу оцінки та розробки індивідуального навчального плану / А.А. Колупаєва // Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навчально-методичний посібник; кол. авторів А.А. Колупаєва, Ю.М. Найда, Н.З. Софій [та ін.]; за заг. ред. Л.І. Даниленко. – К., 2007. – 128 с.
2. Лопачук Г.П. Розвиток пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку загального розвитку та з особливими потребами у процесі рукотворчої праці / Г.П. Лопачук // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наукових праць: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 11 (54). – Рівне: РДГУ, 2015. – С.167-170.
3. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – 24 с.
4. Падалка О.І. Взаємини дітей дошкільного віку з різними освітніми можливостями у процесі спільного навчання / О.І. Падалка // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наукових праць: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 13 (56). Част.1. – Рівне: РДГУ, 2016. – С.107-110.
5. Поніманська Т.І. Дитина і соціум / Т.І. Поніманська // Дошкільне виховання. – 2004. – №8. – С.4-6.
6. Сухорукова Г.В. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник / Г.В. Сухорукова, О.О. Дронова, Н.М. Голота, Л.А. Янцур; за заг. ред. Г.В. Сухорукової. – [3-е вид., переробл.]. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. – 376 с.

Л.А. ЯНЦУР. РАЗВИТИЕ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ВИДОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ С РАЗНЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ В УСЛОВИЯХ СОВМЕСТНОГО ОБУЧЕНИЯ

Резюме. В статье раскрываются особенности развития художественных видов деятельности детей с разными образовательными потребностями в условиях совместного обучения в дошкольном учебном заведении.

Ключевые слова: художественные виды деятельности, дети с разными образовательными потребностями, совместное обучение в дошкольном учебном заведении.

L.A. YANTSUR. ART DEVELOPMENT ACTIVITIES CHILDREN WITH DIFFERENT EDUCATIONAL NEEDS UNDER JOINT TRAINING

The summary. The article reveals the peculiarities of the artistic activities of children with different educational needs in terms of collaborative learning in preschool education.

Key words: art activities, children with different educational needs, joint training in preschool education.

Рекомендовано до друку.

Канд. пед. наук, проф. І.М. Дичківська.

Одержано редакцією 14.05.2016 р.

УДК: 378.1 (073)

О.І. СТЕПАНОВА

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Резюме. Навчання мовлення дітей традиційно спиралося на досягнення лінгвістики і методики викладання мови. З погляду на сучасний стан науки такий підхід є однобічним і недостатнім. У статті формування мовлення розглядається з позицій психолінгвістики як процес оволодіння різними способами мовленнєвої діяльності.

Ключові слова: мова, мовлення, мовленнєва діяльність, мовленнєвий акт, розвиток мовлення, онтогенез.

Постановка проблеми. Питання розвитку мовлення дітей дошкільного віку входять у сферу інтересів методичної науки, яка належить до прикладних і вирішує практичні завдання навчання, розвитку й виховання дітей. Традиційно навчання мови передбачало вивчення елементів різних рівнів мовної системи, особливостей їхнього плану вираження і плану змісту, закономірностей функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний стан методики розвитку мовлення дітей дошкільного віку характеризується не тільки використанням даних лінгвістики і психології, але й зв'язку з такою сучасною наукою, як психолінгвістика. Спеціалісти, які займаються розвитком мовлення дітей, повинні добре знати загальні закономірності мовленнєвого онтогенезу, основні етапи й особливості формування мовлення. Принцип опори на розвиток мовлення в онтогенезі був сформований Р.Є. Левіною і названий онтогенетичним. Особливу значущість отримує цей принцип в корекційній педагогіці, оскільки і діагностика виду та ступеня мовленнєвих порушень, і методика корекційної роботи спираються на закономірності формування мовленнєвих властивостей у процесі загального онтогенезу [4, 211].

Важливим поняттям сучасної психолінгвістики є поняття мовленнєвої діяльності. За визначенням І.О. Зимньої, «мовленнєва діяльність – це процес активної, цілеспрямованої, опосередкованої мовою і зумовленої ситуацією спілкування взаємодії людей між собою» [3, 119]. Мовленнєва діяльність, яка є одним з